

12

Milliyet

5. B. 91

1952.12.3

Ziya Osman Saba, sessiz usta

SELİM İLERİ

1 910 yılının Mart ayında doğan **Ziya Osman Saba**, nice yıllardan beri hatırlanmadığı, okunmadığı gibi bu yıl da hatırlanmayacak, **okunmayacak**.

Sadece kırk yedi yıllık ömrüne sığdırdığı bütün şiirlerinde, bütün hikâyelerinde, bu sevgi yazarı, çocukluğunun gitgide silikleşen anılarını, hep özlemle andığı büyüklerini, biricik kitaplarını, mektep arkadaşlarını, yaşadığı ve unutamadığı semtleri, sokakları, **İstanbul**'dan ayrılışını, İstanbul'a dönüşünü, bu kente bağlılığını dile getirmiştir.

Sözelimi, doğup büyüdüğü şehirden işi gereği ayrılırken, yaşanmış nice zamanın etkisiyle, İstanbul'a bir daha geri dönememe kaygısını handiyse ölüm yalnızlığına benzetir. Beyazıt'ta, o günlerin Marmara Gazinosu'nun taraçasına çıkan şair, şehri bir uçtan bir uca, göz alabildiğine görür. Batan günün sisleri arasında Çekmece düzlükleri usulca kaybolur. Adalar ve burnu biraz daha kalkmış gibi görünen Kınalı; beride Fenerbahçe, denizin üstünde sanki bir balkon gibi uzanmaktadır.

Nihayet asıl şehir bir kabartma gibi belirir. Yapılar, damlar, kubbeler sivrilir, minareler fışkırır; dörtbir yanı, İstanbul'u, İstanbul sarar. Bakırköyü üzerindeki bulutlar, etekleri yandıktan sonra söndürülmüş ağır perdeler gibi ufka asılı kalmıştır... Ziya Osman Saba bu şehirde eşsiz sevgiler, aşklar, ince duyarlıklar yaşadığını düşünür.

Durgun gibi gözükən, neredeyse İstanbul'un bazı semtleri, bazı köşeleriyle sınırlı o hayatta günler, 'an'lar, her sevinç, her acı inanılmaz bir iç zenginliğiyle bize armağan bırakılmıştır. Şairi bu yönüyle, yazış tekniği ve anlatımı hiç ilgisizken, **Kafka**'ya benzetmek olasıdır. O da tıpkı Kafka gibi birkaç çizgiden ibaret toplumsal coğrafyasına **koskoca bir harita** gibi bakabilmiştir.

Mesut İnsanlar Fotoğrafhanesi, Değişen İstanbul adlı hikâye kitaplarında İstanbullu şairi, bir çocukluğu, yeniyetmeliği, gençlik günlerini, aşk ve mutluluk özemlerini adım adım izleyebiliriz. **Değişen İstanbul**, bir bakıma, yarım kalmış bir yapıttır. **Yaşar Nabi**, yakın arkadaşının, özelliksizleşen İstanbul'u çok kapsamlı bir kitapta dile getirmek istediğini söyler. **Değişen İstanbul**'daki anı-hikâyeler bu girişimin ön çalışmaları ya da yazılabilmiş kimi bölümleriymiş.

Az önce, durgun bir hayat, demek istedim. **Behçet Necatigil** o kadar yılın akışını şöyle özetliyor: "Mütareke yıllarında girip hep yatılı okuduğu Galatasaray Lisesi'ni (1951), Cumhuriyet gazetesi muhasebe servisinde çalışırken de İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni bitirdi (1936), bir bankadaki görevinden ayrılınca Milli Eğitim Basımevi Tashih Bürosu şefi oldu. (1945-1950), geçirdiği kalp hastalığı üzerine Kadıköyü'ndeki evinde Varlık Yayınevi işleriyle uğraştı, evinde öldü, Eyüp Mezarlığı'na gömüldü (29 Ocak 1957)."

Cevdet Kudret bir yazısında arkadaşının ölümünü anlatmıştır. Kadıköyü'ndeki evi ve o günlerin alçakgönüllü dünyasını kavramak olası. Ziya Osman Saba için yazarlardan biri de **Abdülhak Şinasi**'dir. Kendisinden o kadar genç bu şair-hikâyecinin ölümü Abdülhak Şinasi'yi büyük üzüntü içinde bırakmıştır. Zaten o günlerde edebiyatımızın çizgisi bunca benbenci, küstah, kadirbilmez değil, tersine, gönülden, duyarlı ve dostçadır.

Önce edebiyatımız unuttu Ziya Osman Saba'yı. **Yaşar Nabi** Nayır, Varlık Yayınları'nın başındayken, şiir kitaplarını **yenı basımlarla yaşatmaya** çalışıyor, belki de Ziya Osman Saba'nın bir gün benimseneceğini sanıyordu. **Yaşar Nabi**'siz Varlık, öteki yayınevleri, dergiler, gazeteler şimdi bu **sessiz ustayı** anmaya değer bulmuyor.

Gündemin yalnızca **kof değerlere** kayıp gidişi, her düzlemde kof değerlerin öne çıkarılışı artık bir alınyazısı gibi. Bu gürültü patırtıda Ziya Osman Saba'yı anımsamak, olsa olsa, bir sabuklama.

Son şiirlerinden birinde diyor ki: "**Gün gelir, hatırlamak bile bir acı olur./ Gençlik aşkı, sevincl, daha dünkü ümidli.../ Yumruklanmış göğsünü bir boş yankı duyulur.**"

